

Nr 308

Av herr **Svenning m. fl.**, om anslag till Malmö stadsbibliotek.

Under en följd av år har Malmö stadsbibliotek föreslagits som s. k. lånecentral för de sydliga och västsvenska länen, d. v. s. Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs samt Skaraborgs län. Uppgiften som lånecentral skulle innebära skyldighet till utlåning inom det ifrågavarande området av litteratur för studier och forskning. Den möjlighet som för närvarande står till buds att erhålla dylik litteratur är inlåning från de vetenskapliga biblioteken. Denna interurbana låneverksamhet har emellertid efter hand kommit att ställa så stora krav på dessa biblioteks bokbestånd att det blivit nödvändigt att vidtaga åtgärder för att avlasta dem från den mest betungande delen av deras utlåning till folkbiblioteken.

Den låneverksamhet som Malmö stadsbibliotek bedriver inom Malmöhus län har utvecklats synnerligen kraftigt under de nära 28 år som biblioteket fungerat som centralbibliotek. År 1931 utlånades sålunda 4 077 band och under år 1957 43 826 band. Förutom vandringsbibliotek och bokbilslån omfattar verksamheten även ett stort antal enstaka lån, huvudsakligen för studieändamål. Under senare år har centralbiblioteket mer och mer anlitats även av bibliotek belägna utanför länet, och det bedriver sålunda redan nu i viss omfattning en verksamhet av det slag som beräknas komma att fullgöras av den planerade lånecentralen.

Riksdagen har under de tre senaste åren ej varit beredd att ta slutlig ställning i ärendet. Däremot har utgående tilläggsbidrag till centralbibliotek med särskilt betungande arbetsuppgifter av 1957 års riksdag höjts från 40 000 till 80 000 kronor, varvid bland annat av departementschefen anförts följande: »Vid fördelningen av det för tilläggsbidrag avsedda beloppet å tillhoppa 80 000 kronor synes, i avvaktan på slutlig prövning av frågan om ett speciellt bidrag till lånecentraler, såsom särskilt skäl för erhållande av tilläggsbidrag även böra beaktas en kostnadskrävande regionalt mer omfattande utlåning av det slag, som exempelvis Malmö stadsbibliotek för närvarande bedriver.»

Av ifrågavarande tilläggsbidrag har Malmö stadsbibliotek för budgetåret 1957/58 erhållit ett extra statsanslag om 20 000 kronor. Emellertid må erinras om att stadsfullmäktige i Malmö den 29 juni 1955 efter framställning av Malmö stads biblioteksnämnd beslutat medgiva stadsbiblioteket rätt att försöksvis under fem år åtaga sig uppgiften att fungera som lånecentral för de sydliga och västsvenska länen under uttrycklig förutsättning av ett årligt statsbidrag av lägst 50 000 kronor. På grund av de allmänna lönehöjningarna och övergången till ny löneplan samt de ökade bokpriserna

måste detta belopp emellertid i dag anses otillräckligt och kostnaderna för lånecentralens verksamhet i stället beräknas till lägst 60 000 kronor. Vidare må framhållas att folkbibliotekssakkunniga i sitt betänkande 1949 (SOU 1949: 28, s. 70) räknade med »att bibliotek som tjänstgör som lånecentral eller åtar sig liknande uppgifter av motsvarande omfattning skall garanteras ett statsbidrag av minst 75 000 kronor».

Beträffande de planerade lånecentralernas verksamhet bör framhållas att de snäva regler som måste upprätthållas för lån från de vetenskapliga biblioteken ej synas böra tillämpas. Tvärtom vore det synnerligen önskvärt att även handböcker i viss utsträckning kunde ställas till förfogande för forskare och studerande på landsbygden och i mindre städer. Dessutom borde lånecentralen äga möjlighet att framställa mikrofilm och fotokopior av uppsatser ur tidskrifter och böcker. Härtill skulle erfordras ett extra anslag om 5 000 kronor för inköp av en arkivkamera.

Var och en som sysslat med forskningsarbete i någon form torde ha erfarenhet av vilken betydelse tillgången till sakkunnig hjälp för framskaffande av nödvändiga bibliografiska uppgifter utgör. Likaledes torde det vara bekant vilka stora krav detta kvalificerade och på samma gång tidsödande arbete ställer på vederbörande bibliotekstjänsteman.

I betraktande av den betydelsefulla hjälp och det stöd som ett uppdrag till Malmö stadsbibliotek att fungera som lånecentral skulle innebära för biblioteken inom södra och västra Sverige och på grund av den avsevärda avlastning som samtidigt skulle beredas de vetenskapliga biblioteken förefaller det undertecknade som om ett anslag till biblioteket för ändamålet skulle vara väl motiverat. Det skall här vidare påpekas att Malmö stadsbibliotek med sitt nuvarande bokbestånd på 414 000 band har goda förutsättningar att fylla de uppgifter som kräves av en lånecentral och att biblioteket genom sin årligen utkommande tryckta tillväxtkatalog bereder möjlighet att följa den svenska och mera betydande utländska litteraturen på olika områden. Det vore synnerligen beklagligt om den låneverksamhet och den bibliografiska service det här är fråga om och som Malmö stadsbibliotek redan nu i stor utsträckning utövar skulle behöva avbrytas.

Med stöd av vad som ovan anförts hemställes,

att riksdagen ville besluta att ett statsbidrag av 60 000 kronor årligen skall utgå till Malmö stadsbibliotek i och för uppgiften att fungera som lånecentral för de sydliga och västsvenska länen, samt

att biblioteket dessutom tilldelas ett engångsanslag om 5 000 kronor för inköp av en arkivkamera.

Stockholm i januari 1959

Eric Svenning

Erik Adamsson

Axel Landgren
